

Şimdiye kadar, okuduğum tarihsel anlatımların, en iyisini okudum diyebilirim. Tarihi yazan ezen egemen memurlarının, devleti ve yöneten muktedirlerin, istekleri ve arzuları doğrultusunda not düşmeleri kaçınılmazdı. Bu gün onların yazdığı ezen tarih anlayışını, ezilenin gözüyle ve üretimi bizzat yapan ve ürettiğini değişen, beslediği hayvanını, besi alanlarını, yerleşik toplum mu, konar göçer mi, olarak inceleyip, onların ürettiğinin depolanmasından tüketimine ve değişim aşamasına kadar köylünün yaşam süreci, giyim kuşam ve barınma koşullarının dikkatlice ele alınması, muktedirlerin koydukları esas ve yönetmeliklerini ezilenin lehine mi, aleyhine mi olduğunu görebilme, tarihi materyalist ve diyalektik olarak, felsefi bir bakış açısıyla değerlendirilmesinden geçmektedir.

Ali Haydar Avcı'nın ilk başlarda felsefe ve tarihsel materyalizmi ağırlıkla işlemesini yadırgamıştım. İleriki aşamalarda, nasıl bir tarih ve ezenin tarihini diyalektik açıdan okuma olarak algıladıktan sonra, tarihte rol alan önderlerin tarihsel süreç içindeki yüklenikleri sorumlulukların ayakları yere basan bir sürece dönüştüğünü gördüm.

Zaten yazarın istediği ve benimde arzu ettiğim bu idi.

Toplum; hep birlikte üretme, ortak ambarda tutma, ortak kazanda pişirme, mülkiyetin özel olmadığı, toplumsal mülkiyet olgusunun yaşandığı topluluk olunca, muktedirlerin böyle bir yapıya saldırımları, kendi bekaları için ortadan kaldırmaya yönelik, askeri ve istihbarat tedbirleri ile kendi çıkarları açısından baskı yapmaya yönelmeleri normaldi.

Hele isyan edenin felsefesi, RIZA ŞEHİRİ anlayışı ise elbette ki bu daha da tehlikeli idi.

Rızalığa dayalı ilişki, toplumun ve bireyin üretimden ve onun ilişkisinden alında, tüketimine kadar olan süreçte, Rızalık sisteminin işlediği, adli, vicdani, gönüllülük esasına dayalı, akli

yapının “Yarın yanağından gayrı, her şey ortak” olduğu halk yapılanmasında hak ve hukuk bireyi özgür kılıyor, işte bu anlayışa; Rızalık sistemi ya da Şehri deniyor.

Şeyh Bedreddin (Dede Sultan) de, eşitlikçi toplum düzeni, değiştirmeyi hedefleyen dünya görüşüne sahipti. ‘Gören gözün gizlisi olmaz’ deyiminde olduğu gibi gördüğü yanlışı değiştirme ve kendi inandığı rızalığa dayalı sistemi yaymaya başladı.

Kadın ve erkeğin eşit olduğu, çocukların ve yaşlıların korunduğu, hatta hayvanların bile üretimde adilce zorlamadan yer almaları, canlı ne varsa korunması ve nesnelerin ortaklığını savunan adil bir düzen savunuluyordu.

Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal de işte bu anlayış sebebiyle Şeyh Bedreddin’e katıldılar ve yolun yolcusu ve sürecin kolcusu oldular.

Rıza sisteminin,” hep birlikte üretim, hep birlikte tüketim” esasına dayalı ve “ ortak kazan ortak lokma” anlayışını pratikte hayata geçirme hayalini pratiğe uygulayarak, tüm halka bu mutluluğu tattırdılar.

Mutsuz olan Osmanlı yönetimi ve Derebeyler di.

Dergah yapılanmalarını ve eğitimi üretimden ayırmadan gerçekleştirdikleri yapılanma, özellikle ege bölgesinde çok tuttu. Mülksüzleşme; toprağı serbestçe yeterince işlemek, elde ettiğini bölüşmek, yasadışı ve tasasız özgür olmak.

Mülkü köylünün üzerine tapulayan muktedir yasası, mülkünde, malında, alımının da satımının da vergisini alıyor ve bir sürü de sorun çıkıyordu. Ürettiğini sipahiye ve devlet ‘Baba’ya peşkeş çekeceksin.

Hal bu ki, Rıza şehrinde bu yok.

Tüm halk bunu görünce, Börklüce ve Torlak Kemal, geniş kitlelere ulaştı. Osmanlıyı titreten başlangıç böylece oluştu.

Kitapta geçen savaşları ve yenilgiyi burada özetlemeyeceğim. Kitaptan çok alınacak ders var.

Kitabı tamamen özetlemek istemiyorum. Barış yayınlarında basıldı. Okuyucu isterse bu kitabı bulur ve okur. Bazı yerlerini iki defa okumak zorunda kaldım. Böyle bir kitabı normalde üç günde okumama rağmen, Şeyh Bedreddin Börklüce eylemi on gün sürdü.

Hepinize iyi okumalar.